

ERFARING

Noen av filosofiens eldste og mest sentrale spørsmål dreier seg om erfaring: Hva er erfaring, hvordan knytter den oss til verden, og hvordan gir den oss kunnskap? Temaet går som en rød tråd gjennom filosofien fra Platon til Kant og hele veien opp til vår tid – hvor debatten fortsetter med dette nummeret av *Filosofisk supplement*. Her demonstreres hvor mangfoldige – og vanskelige – filosofiske spørsmål om erfaring er. Vi er stolte over å ha mange gode tekster som, hver på sin måte, belyser erfaringsproblematikken. Av denne grunn er dette vårt lengste nummer noensinne.

Conrad Bakka inntar i artikkelen «Et av Platons mange problemer» et filosofihistorisk perspektiv på spørsmålet om hvordan vi, med vår begrensede sanseerfaring, kan ha kunnskap om for eksempel matematiske sannheter. Bakka skisserer hvordan debatten foregikk på 1600-tallet og påviser en påfallende kontinuitet fra denne debattens strids-spørsmål og helt opp til dagens debatter om språkets – og moralens – opphav. En annen innfallsvinkel til erfaring finner vi i Eline Aurliens essay «Jon Fosse, mystikk og skrifttradisjon». Her forsøker Aurlien å besvare noen av litteraturvitenskapens meningsteoretiske spørsmål i lys av Fosses «skriftmystikk»: I essayet drøfter hun hvordan mystiske erfaringer ikke bare formidles gjennom tekst, men faktisk kan ha sitt opphav i den.

I artikkelen «Ei projeksjonsfilosofisk tilnærming til tingen-i-seg-sjøl» belyser Alexander Myklebust teoriene til den norske filosofen Kristian Birch-Reichenwald Aars. Utgangspunktet for «projeksjonsfilosofien» er den subjektive erfaringen av verden. Fra den forsøker Aars å vise at alt – stoler, bord, andre sinn og til og med ens eget «ego» – er projisert av sjelen. Myklebust innvender at mens Aars slik kanskje løser noen interne problemer i Kants transcendentale idealisme, synes han i samme åndedrag å utsette enhver objektivitet ved virkeligheten. Mens Aars deduserer metafysikk fra erfaringens logikk, tar Jørgen Dyrstad tak i empirisk synsvitenskap i «Burge and Perceptual Anti-Individualism». Tyler Burge har gitt innflytelsesrike argumenter for at moderne persepsjonspsykologi har vidtrekkende filosofiske konsekvenser. På denne bakgrunnen går Dyrstad nærmere inn på hvordan moderne synsvitenskap forklarer erfaring. Mot Burge argumenterer han imidlertid for at det er vanskelig å trekke substansielle filosofiske konklusjoner fra vitenskapen – til det trenger man fortsatt filosofi.

Temaet erfaring behandles også utenfor artikkelseksjonen. Det har lenge vært en viss spenning mellom «analytisk» bevissthetsfilosofi og «kontinental» fenomenologi: I Sigurd Nøstberg Hovds intervju forklarer Dan Zahavi at skillet mellom disse tradisjonene sakte men sikkert er i ferd med å viskes ut, og presenterer en interessant analyse av hvorfor disse motpolene har vedvart så lenge. Går vi mot en forening av perspektiver i søknen etter å forstå erfaring, bevissthet og oss selv?

Steinar Mathisen løfter nykantianismens opphavsmann, Hermann Cohen, frem fra gjemselen. Mot Kant argumenterer Cohen for at sansene ikke gir et selvstendig bidrag til erfaringen. Cohen er derfor aktuell i lys av nyere diskusjoner om «myten om det gitte». Mathiesen gir en oversikt både over forfatterskapet til Cohen og det intellektuelle klimaet det oppsto i. Et annet innblikk i tysk åndsliv får vi et brev av opplysningsfilosofen og dramatikeren Gotthold Ephraim Lessing. Her hevder Lessing at tragedien tilbyr en erfaring som kan forbedre oss moralsk, nemlig ved å vekke medlidenhet i oss. Oversettelsen, for første gang til norsk, er ved Hilde Vinje, som også har skrevet en instruktiv innledning.

Emilie Mathilde Østerby Strandenæs gir en kritisk gjennomgang av Maryanne Berg-Hansens masteroppgave *Hjerne, sinn, bevissthet og den mystiske opplevelse*. Oppgaven forsøker å naturalisere den mystiske erfaring til nevrofysiologi og kvantemekanikk, men uten å redusere dens egenart eller potensielle gyldighet. Strandenæs mener dette er spekulativ, men spennende, lesning.

Som vanlig har vi også tekster utenfor tema. I sin anmeldelse av Lars Fr. H. Svendsens høyaktuelle bok *Frihetens filosofi* kritiserer Sigurd Hverven forfatterens noe anstrengte liberalistiske frihetsbegrep. Hverven innvender at Svendsen får problemer når han – i god liberalistisk ånd – forsøker å adskille sfæren for «det rette» fra sfæren for «det gode», samt at hans frihetsbegrep har vanskelig for å hankses med miljøproblematikken.

I tillegg finner du som vanlig Mesterbrev fra to nylig uteksaminerte mestere fra Universitetet i Oslo, et temaaktuelt bidrag til Den Leksikryptiske Encyklopedi, et reisebrev fra Toronto, utenomakademiske anekdoter om norske filosofiprofessorer og til sist men ikke minst: Quiz.

Vi ønsker en spennende leseerfaring!

Jørgen Dyrstad &
Tomas Midttun Tobiassen,
redaktører